

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasanın 98. İktüzüğün 96 ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

C. Otlu

Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

Tarımsal üretimde, depolamada ve kentsel alanlarda zararlı organizmaları kontrol etmek amacıyla kullanılan pestisitler toksik etkisi yüksek kimyasal maddelerdir. Ancak bu maddeler yalnızca hedeflenen zararlıları etkilememekte; toprağa, suya, havaya ve tükettiğimiz gıdalara karışabilmektedir. Gıdalardaki pestisit kalıntılarına uzun süreli maruziyet, kullanılan maddenin türüne ve maruziyet düzeyine bağlı olarak çeşitli sağlık riskleri oluşturabilmektedir.

Büyüme ve gelişme çağındaki çocukların pestisitlere maruz kalması, tiroit ve üreme hormonlarının işleyişini aksatarak kısırlık, erken ergenlik ve hormonal disfonksiyonlara zemin hazırlamaktadır. Hormonal disfonksiyon, endokrin sistemi oluşturan salgı bezlerinin normal çalışma düzeninin bozulması; buna bağlı olarak hormonların kanda yetersiz (hipofonksiyon) veya aşırı (hiperfonksiyon) salgılanması veya üretilen hormonlara karşı hücrese düzeyde direnç/duyarsızlık gelişmesi durumudur. Hormonal sistem bozukluklarına ek olarak, pestisitlerin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinden biri de gelişimsel nörotoksisitedir. Erken yaşta maruz kalınan bazı nörotoksik pestisitler, maruziyetin düzeyine ve zamanına bağlı olarak gelişmekte olan beynin hücrese mimarisini bozabilmekte, çocuklarda IQ kaybı, dikkat eksikliği, hiperaktivite ve bilişsel gelişimde gerileme gibi olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilmektedir.

Avrupa Birliği'nin Gıda ve Yemler İçin Hızlı Alarm Sistemi (RASFF) kayıtlarına göre, son bir yılda Türkiye'den gönderilen ürünlere uygunsuz pestisit kalıntıları nedeniyle 106 bildirim yapılmış, bunların 79'u sınırda ret bildirimi olmuştur. 14 bildirimde, kullanımı yasaklanmış en az bir pestisit tespit edilmiştir. Türkiye'de kullanımı yasaklanmış veya yasaklanma sürecinde olan maddeler dikkate alındığında bu sayı 25'e çıkmaktadır. Bu veriler, gıda güvenliği ve denetim mekanizmaları açısından önemli bir uyarı niteliğindedir. Avrupa Birliği'nde onayı sona eren bazı pestisitlerin Türkiye'de kullanılmaya devam etmesi de eleştirilmektedir. Bilim insanları yasaklanması gereken kimyasalların kullanılmasının çocukların akranlarıyla hayata, eğitim süreçlerine eşit başlama şansını, ruhsal ve bedensel bütünlüğünü, en temelde ise geleceğe dair tüm yaşam hakkını olumsuz etkileyen sistematik bir çevre adaletsizliği olduğunu ifade etmektedir.

Anayasa'nın 17. maddesi kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkını, 56. maddesi herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını, 41. maddesi ise devletin özellikle çocukların korunması için gerekli tedbirleri alması gerektiğini tanımlamaktadır. Çocukların sağlığının korunması amacıyla pestisit kullanımının bilimsel veriler doğrultusunda düzenlenmesi, gıda denetimlerinin etkin yürütülmesi ve sonuçların kamuoyuyla şeffaf biçimde paylaşılması büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Çocuklarda gelişimsel nörotoksisite, hormonal sistem bozuklukları, kanserojenlik veya üreme toksisitesi bakımından risk oluşturduğu değerlendirilen pestisitler için özel bir risk değerlendirmesi yapılmakta mıdır? Bu kapsamda hangi pestisitler yeniden değerlendirilmiştir?
- 2- Çocukları pestisitlerin zararlarından korumak için hangi tedbirler alınmıştır? Bu konuda hangi kurum ve kuruluşlar ile çalışmalar yapılmaktadır?
- 3- Büyüme ve gelişme çağındaki çocukların pestisitlere maruz kalmasının tiroit ve üreme hormonlarının işleyişini bozarak kısırlık, erken ergenlik ve hormonal işlev bozukluklarına yol açma riski olduğu konusunda bakanlığınız kamuoyunu bilgilendirmek için çalışmalar yapacak mıdır?
- 4- Son beş yılda Türkiye'de üretilen ve iç piyasada satışa sunulan sebze, meyve ve diğer tarımsal ürünlerde pestisit kalıntılarına yönelik kaç denetim ve analiz yapılmıştır?
- 5- Son beş yılda pestisit kalıntısı nedeniyle mevzuata aykırı olduğu tespit edilen kaç ürün partisi hakkında işlem yapılmıştır? Bu kapsamda kaç ürünün satışı durdurulmuş veya imha edilmiştir? Kaç işletmeye idari yaptırım uygulanmıştır?
- 6- Türkiye'den Avrupa Birliği ülkelerine gönderilen ürünlerde RASFF kapsamında bildirilen pestisit uygunsuzluklarına son beş yılda kaç bildirim yapılmıştır? Bunların kaçısı sınırda ret ile sonuçlanmıştır?
- 7- Avrupa Birliği'nde onayı sona eren veya kullanımı yasaklanan pestisitlerin Türkiye'deki ruhsat ve kullanım durumları hangi bilimsel ölçütlere göre belirlenmektedir?
- 8- İnsan sağlığı ve çevre açısından risk nedeniyle AB'de onayı sona eren pestisitlerin kullanımına izin verilmeye devam edilmesinin gerekçeleri nelerdir?

9- İnsan ve çevre sağlığının korunması amacıyla, Türkiye’de kullanımı yasaklanan veya ruhsatı iptal edilen pestisitlerin mevcut stoklarının piyasaya sürülerek tüketilmesini önlemek ve bu ürünlerin imhasını ve güvenli bertarafını sağlamak üzere hangi somut adımları atacaksınız?

10- Gıdalarda pestisit kalıntılarına ilişkin denetim sonuçları düzenli bir şekilde kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?

11- Çocukların sağlıklı büyüme ve gelişme hakkını tehdit eden pestisit maruziyetini önlemek ve çocukları bu kimyasalların uzun vadeli etkilerinden korumak amacıyla kalıcı, etkin ve denetlenebilir önlemler ne zaman hayata geçirilecektir?